

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Мария Стоянова Бочева-Блажева,

ТК“Любен Гройс“, професионално направление 8.2 “Изобразително изкуство”

по защита на дисертация

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на **Николай Красимиров Пачев** – докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Дизайн“ към департамент „Дизайн“, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство, тема: „Дизайн проект - съвременни похвати на проектиране в модата“, научен ръководител: проф. д-р Елена Тодорова

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет.

Документацията, която е представена от кандидата Николай Красимиров Пачев – докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Дизайн“ към департамент „Дизайн“ в Нов български университет е съобразена с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за приложение на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Напълно отговаря на допълнителните изисквания на Нов български университет, съгласно Таблицата 1, и на показателите по откриване на процедура по защитата на научна степен „доктор“ в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати.

Николай Красимиров Пачев – кандидат за придобиване на научна степен „доктор“ е представил дисертационен труд на тема „Дизайн проект - съвременни похвати на проектиране в модата“. По своята тематична насоченост дисертационният труд на кандидата покрива научната област и специалността на образователната степен. Тематиката на научния материал е насочена към конкретни въпроси: проектиране на модна колекция, производствен цикъл и стайлинг концепция в модния дизайн. Трудът има съвременен научно и приложно значение и е обвързан с процесите в полето на модата. Основната цел на дисертацията е да конструира и представи система от похвати - манипулативни апарати за стимулиране на креативно мислене, развитието на концептуалната идея и цялата детайлна информация, която я съпътства, следвайки логическата последователност, и съдържание на моден проект от портфолиото до реализацията на модния продукт. Методите, които Пачев използва при изследването са: синтез и анализ във всичките му форми – елементарен, структурен, функционален и аргументативен. Използваните методи на изследване са съвременни. Дисертационният труд се състои от 220 страници, визуализиран е с подходящ снимков материал и диаграми; списък на термините; богата библиография и сайтография съобразени с изискванията за дисертационен труд. В справката си за приносния характер на творческата си дейност, приложена като дисертационен труд, Николай Красимиров Пачев посочва и две статии: Пачев, Николай, „Пазарно поведение“, Капитал Light – 20.05.2016, София; Пачев, Николай, „Палтото на сезона“, Капитал Light – 08.12.2017, София. Становището е изготвено

съобразно Закона за развитие на академичния състав на Република България, Правилника за прилагането на този закон и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ.

Оценка на хабилитационния труд

В представения дисертационния труд на Николай Красимиров Пачев се очертава тезата, че **Модният проект е система от похвати - манипулативни апарати за стимулиране на креативно мислене, процеси на развитие на дизайн концепция и реферирание на дизайн.** Той умело разполага и изследва разработеният научен материал в лимитирана рамка от три основни аспекта:

- Структуриране и същност на портфолието, последователно следване на всички важни стъпки в процесът на проектиране/ цялостен детайлен моден проект с разнообразна пълна гама облекло, подготвен за реален пазар, в адекватни за минимални до средни обеми, сегментиран като среден до висок клас и подготвен за производство в модна индустрия/;
- модата като закономерна част от приложно изкуство. Структурен анализ на проблемите в дизайна и в неговата утилитарна и функционална значимост;
- създаване и гарантиране на устойчив процес в последователни професионални решения в системата на работа при проектиране в различни субективни обстоятелства.

Темата на труда представлява преглед на връзката между концепциите за естетиката като водещ компонент в дизайна, значението на модния проект, ролята на бизнеса в модната индустрия, направен е и исторически екскурс в развитието на облеклото, застъпен е производственият цикъл и презентацията на модния продукт. **В първата глава** докторанта разглежда значението на модния проект като фокусира в изследването си върху водещата роля на идеята. Тя носи спецификата на времето, отражението на икономическите предпоставки, екологичната и конкурентна среда. В тази връзка докторанта се спира на понятията: похват, съвременен, моден. Разглежда устойчивостта на идеята като основа на креативния процес..... *„създаването на дрехата по такъв начин, че да може да бъде носена дълго време, употребявана по същество и удовлетворяваща конкретни практични и емоционални нужди.“* ... Модните продукти не са само резултат от производствения процес, те са обвързани с естетиката и емоционалните художествени характеристики на съответния времеви отрязък, резултат са от стиловите насоки и тяхното актуализиране, ноу-хау. Основните производствени фактори в модната индустрия по същество са нематериалният капитал (интелектуален, иновационен) и креативно натрупване. Именно тази теза е изведена на преден план от Пачев. Той анализира творческия процес и индивидуаления потенциал на дизайнера. Изследването застъпва тезата, че творецът изгражда собствени естетически категории, които прерастват в негов индивидуален почерк. Сблъсква се с един вечен проблем при твореца – вдъхновението в креативния процес. Поставяйки го в парадигмата на културологично изследване. Подчертава създаването на портфолието като важна стъпка в цялостния моден проект и определяща във фазите при отделните етапи на творческия цикъл. **Във втората глава** докторантът разглежда значението на мудборда като: мудбордът класическо разбиране;

мудбордът в развитие спрямо тезата; мудбордът език за комуникация в дизайн. В тази глава е направен исторически преглед в развитието на модното пространство и тенденциите. **В глава трета** се връща към *Дизайнът в частта на моден проект*. Пачев подробно разглежда определението проект, неговата роля, предназначение и методите на изпълнение. Извеждането на проекта в перспективата за реализацията на моден продукт. Изследва различните фази, през които преминава проекта: дизайнерското мислене и идеята; въвеждане на идеята в създаване на продукт; целите на проекта; консуматорското поведение; представянето на продукта на пазара. Проследен е творческият – креативен акт в реализацията на модния проект. Спира се на създаването на модна колекция и компонентите при изработването ѝ. Акцентът се поставя върху търсенията на твореца в концептуализиране на нови източници, подходи и методи и анализ на съвременните тенденции. **В последващите глави** докторанта е разгледал: Техническата документация: Технически спецификации на пред-производствен период; Техническа рисунка; Цветови варианти; Конструкция – основни обмерни данни и пропорции; Детайли; Шевове; Помощни материали; Артуърк; Етикети; Списък с материали, размножаване и качествен контрол. **В последната глава** се спира на презентационната част – стайлинг в модния дизайн като неразделна част от дизайнерската работа в рамките на проекта. Пачев изследва въпроси свързани с развитието и политиката на модния дизайн отнасящи се до индустрията, и връзката му с комуникацията в образованието и културата.

Ясно се откроява авторското критично, научно мислене на докторанта. В диапазона между теорията и практиката Пачев съзнателно се опитва да използва таланта и професионален опит. Следва да отбележа, че в резултат на работата по темата, поставената цел и задачи са изпълнени.

В заключението на дисертационният си труд Пачев посочва практическата приложимост на модения проект и постигнатите цели при реализацията му.

За приноси в дисертационният си труд докторантът посочва:

- нов модел – подход към дизайн проект – без зададена конкретна тема, а като структура с ясни параметри под формата на тематични въпроси – похвати.
- нов похват на проектиране- подредена структурирана система за творческия акт като последователни действия с точните компоненти, взаимодействия помежду им и план за действие, за да даде гръбнак за творчески разработки в критични ситуации.
- практическа стратегия за работа с модна информация – тенденции, като дефинира какво конкретно дизайнера взема от информацията. С това дава потенциална аргументирана резолюция на научния дебат по отношение – е ли ок да се гледа чужд дизайн и до колко и къде това има място в дизайн проектирането.
- съвременни похвати, които са реални практически упражнения за преминаване от изследване към дизайн, генериране и мултиплициране на модели в модна колекция.
- адаптирана за нуждите на дизайнерите система за изчерпателно рефериране на технически параметри на облекло при пускане в производство, което отговаря на стандартите на модната индустрия, с разграничени технологични специфики,

които имат пряко отношение към дизайна и би следвало да са дизайнерско решение.

- за запълване на практически липсващо звено, което съвременната модна индустрия изисква, разработване на продукти.
- нови теми в образованието по моден дизайн.
- отговаря на съвременните и произлизащи от реалния моден бизнес нужди за адаптация на модното образование към съвременната реалност и нуждите на индустрията.
- Предоставя за разглеждане много и разнообразни теми от широк културологичен контекст.
- Допълнително в техническия кредит към тях включва голям списък от допълнителни подбрани статии от професионални източници.
- Събира на едно място богат речник от смесени тълкувания от философия, култура и професионални модни термини.

Наличието на професионален опит при кандидата е в основата на собствения принос при събирането и анализа на емпиричните данни. В посочените приноси в труда е обърнато специално място на: новите теми в образованието по моден дизайн; реалния моден бизнес и необходимостта от адаптация на модното образование към съвременната реалност и нуждите на индустрията. Намирам за отличаващи се със значимостта си тези два приноса в посоченият научен материал.

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива)

Нямам личен впечатления от кандидата. Представата за неговата реализация съм изградила от неговите участия в различни модни форуми и представеният научен материал.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Дисертационният труд отговарят на изискванията за получаване на нучната степен „доктор“. Препоръчвам на кандидата да продължи творческото си развитие в областта на модния дизайн като към досегашната си творческа и преподавателска дейност да се информира с новите аспекти на развитие във висшето образование, ориентирано в сътрудничество с бизнеса и научно – приложните изследвания. Препоръчвам научният материал да бъде по-добре структуриран и в отделните глави да присъства повече конкретика и анализ. Кандидатът има участие в европейски проекти и притежава умения в управлението им.

Заклучение

Считам, че дисертационният труд има завършен вид и отговаря на изискванията за придобиване на научна степен „доктор“. Въз основа на посочените достойнства, научните и научно-приложните приноси предлагам и подкрепям присъждането на Николай Пачев на образователната и научна степен „доктор“ в докторска програма „Дизайн“ към департамент „Дизайн“, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство ”.

27.09.2023 г.

проф.д-р Мария Блажева / /

София